

ЕВРОАЗИЈСКА ЕКОНОМСКА ЗАЈЕДНИЦА¹

***Апстракт:** Аутор рада посвећује пажњу „евроазијској иницијативи“ заснованој на међународном привредном удруживању, као појави која своје закономерности црпи из тежње држава постсовјетског простора да се на фону процеса глобализације удружују у регионалне трговинске интеграције, тежећи заштити својих трговинских и привредних интереса на светском тржишту. У том смислу се истиче међдржавна интеграциона структура названа Евроазијска Економска Заједница. Евроазијска економска заједница је дефинисана као међународна економска организација, која је основана у интересу реализације процеса формирања Царинске уније и Јединственог привредног простора, као и ради других циљева и задатака, кроз интеграцију држава чланица, првенствено у привредној и хуманитарној сфери. Поред основних карактеристика Заједнице, аутор анализира организационе аспекте и функционисање институција Заједнице, пре свега у области трговинске сарадње и на плану хармонизације и унификације правних извора држава-чланица.*

На крају, аутор закључује да се у даљем процесу интеграције може очекивати оснивање монетарне уније Евроазијске заједнице, што би био само корак даље од успостављања Евроазијске економске уније, а напokon и Евроазијске Уније, као привредне, војно-политичке, културолошке и територијалне интеграције.

***Кључне речи:** Евроазијска економска заједница; Евроазијска иницијатива; Царинска унија; Евроазијска економска унија; Јединствен економски простор; Заједница Независних Држава (ЗНД).*

---

¹ Рад је резултат истраживања на Пројекту Правног факултета Универзитета у Нишу, бр. 179046, који финансира Министарство образовања и науке Републике Србије.

1. Увод

Једна од најзначајнијих тенденција у развоју савременог света је раст интеграционих привредних процеса и успостављање великог броја трговинских блокова универзалног и регионалног карактера. Нашу Планету, данас, одликује трагање за оптималним моделима реформе глобализоване светске привреде. Савремену етапу развоја светских трговинских интеграционих процеса карактерише њихова бројност, богатство форми, али и њихова различита динамика настанка и развоја. Тако, Европска унија показује изванредан степен замора, посебно у процесу проширења, док се истовремено продубљује интегративна функција других интегративних целина, попут Евразијске економске заједнице. Већина заговорника ове интеграције сматра да је, управо привредно удруживање најбољи лек у превазилажењу светске економске кризе. Сагласно томе, у оквиру Заједнице, поред ње саме, функционишу бројни други облици удруживања са различитим нивоом и степеном интегративности, попут Царинске уније, Јединственог економског простора, Организације колективне безбедности, Шангајске организације за сарадњу и друге. Раширено је мишљење да је за разумевање тих процеса најпогодније анализирати, не само идеју, већ може се рећи, нову реалност данашњег света – Евроазијску економску заједницу (рус. Евразийское экономическое содружество - ЕврАзЭС – енгл. *Eurasian Economic Community- EEC*). Она је резултат тзв. „Евроазијске иницијативе“.

1.1. Евроазијска иницијатива

Евроазијска иницијатива се повезује са процесом интеграције, пре свега, земаља чланица Заједнице Независних Држава, насталих на рушевинама некадашњег Совјетског Савеза. Заједница већ више од једне деценије није само идеја, већ помало, свакодневно, али све извесније постаје реална стварност и појава савременог света. Она садржи тежњу о успостављању Евроазијске уније, као конкретног циља новог регионалног интеграционог пројекта. Ова идеја се појавила у марту 1994. године. Саопштио ју је Нурсултан Назарбајев, председник Републике Казахстан, на државном универзитету „Ломоносов“ у Москви, две године након оснивања Заједнице Независних Држава (ЗНД). Назарбајев је своју концепцију засновао на идејама познатог руског научника Лава Николајевича Гумилева, који је најистакнутији представник «евроазијске школе». Гумилев посебно указује на значај географских и културно-историјских веза народа широког простора Северне и Централне Евроазије.²

Основна логика евроазијске иницијативе се заснива на међународном привредном удруживању, као појави која своје закономерности црпи на тежњи држава да се на фону процеса глобализације удружују у регионалне трговинске

---

2 Име Гумилева данас носи Евразијски национални универзитет, са седиштем у Астањи, главном граду Казахстана.

интеграције, тежећи заштити својих трговинских и привредних интереса на светском тржишту. Она почива на руководним идејама, међу којима се, по значају, посебно истичу:

- а) интеграција, пре свега, на основама економског прагматизма;
- б) добровољност интеграције;
- в) принцип равноправности, немешања у унутрашње ствари, уважавање суверенитета и неприкосновенности државних граница.

Економски интереси, а не апстрактне геополитичке идеје, су основни покретач евроазијске иницијативе за интеграционим процесима.

Талас еуфорије настао на крилима дугоочекиване независности није дозволио новонасталим државама на простору новостворене ЗНД да увиде значај дугорочног потенцијала идеје о евроазијској интеграцији.³ Међутим, последњих година, она се постепено остваривала у пракси, резултирајући читавим низом међудржавних организација и института, од којих свакако значајно место припада Евразијској економској заједници, као и Царинској унији између Казахстана, Беларусије и Русије.

Значај досадашњег деловања Заједнице Независних Држава (ЗНД), посебно је дошао до изражаја установљавањем **Евроазијске економске заједнице**, као и имплементацијом идеје о оснивању **Евроазијске Уније и Јединственог економског простора**.

Интеграциони процеси на простору ЗНД се у њеној двадесетогодишњој историји никада нису заустављали. Они се ослањају на комплементарностима привреда држава-чланица, на дугогодишње искуство и на међусобну сардњу, проткану општим историјским и духовним наслеђем, блискости земаља и њених народа.⁴

На нивоу ЗНД, државе чланице траже путеве изласка из привредне и светске економске кризе, свесне да је немогуће појединачно превладати постојеће проблеме. Сасвим је јасно да су очекивања туђе помоћи чиста илузија, која не води излазу из садашњих тешкоћа, а доскорашњи донатори су приниђени да решавају сопствене проблеме.

Интеграције евроазијског простора су усмерене ка привредном, војно-политичком и културно-хуманитарном плану. Посебно је сазрела свест о неопходности повезивања националних привреда. У том смислу је најперспективнија управо међудржавна интеграциона структура названа Евроазијска Економска Заједница. Она је омогућила

---

3 Н. Назарбаев, „Евразийский экономический союз: теория или реальность“, <http://www.nomad.su>

4 О томе детаљније видети: А. Ћирић, *Privredno-pravni aspekti dvadesetogodišnjeg funkcionisanja Zajednice Nezavisnih Država*, „Zaštita ljudskih i manjinskih prava u evropskom pravnom prostoru“, *Tematski zbornik radova. Knj. 1, Centar za publikacije Pravnog fakulteta, Niš, 2011, str. 35-52.*

успостављање режима слободне трговине, што је резултирало увећањем обима међусобне трговинске размене земаља чланица око три и по пута, а укупан обим међусобних инвестиција је порастао готово пет пута.

Поред тога, стварају се реални механизми финансијске интеграције. Основана је Евроазијска банка за развој, која финансира пројекте у низу земаља чланица Заједнице. Вредно је поменути и формирање заједничког Антикризног фонда са 10 милијарди долара новчаних средстава, као и међународног Центра за високе технологије. Сви ти пројекти су усредсређени на ублажавање последица негативног утицаја светске привредне и финансијске кризе у земљама Заједнице.

Највећи степен интеграције међу чланицама Заједнице је остварен између Русије и Белорусије. У априлу 1997. године је потписан уговор о оснивању Савезне државе Белорусије и Русије. Успостављено је заједничко тржиште, јединствен привредни простор са слободним прометом робе, услуга, капитала, радне снаге. Формирани су јединствени енергетски и транспортни системи, а предузете су и значајне мере на унификацији финансијског система. Савез има за циљ успостављање јединственог политичког, економског, војног, царинског, валутног, правног, хуманитарног и културног простора. Учесник Уније може постати држава-чланица ОУН, која прихвата принципе Уније и преузима на себе обавезе, предвиђене оснивачким Уговором између Белорусије и Русије од 2. априла 1997. и Статута Уније⁵.

Посебно ваља указати на успостављање Царинске уније између Белорусије, Казахстана и Русије. Следећи корак, који се може очекивати је формирање монетарне уније земаља Евроазијске Економске Заједнице, са јединственом евроазијском наднационалном обрачунском валутом.

Последњих година евроазијска идеја се, осим на напред наведене области, шири и на сферу образовања и културе. Основани су Евроазијски клуб научника и Евразијска асоцијација универзитета, са тежњом о успостављању јединственог евроазијског образовног простора.

Наша пажња у овом раду је посвећена теми о перспективама Евроазијске економске заједнице: да ли је она мит или реалност. Евроазијско подручје се оцењује као супериоран простор на планетарном нивоу. Тако, амерички геополитичар Збигњев Бжежински истиче: "Ко буде овладао Евроазијом, тај ће овладати целим светом". Најмоћније државе у свету, као и њихове међудржавне интеграције помно прате дешавања у оквиру не само Евроазије, већ и целог Тихоокеанског басена: Русије, Кине, Ирана и Индије.⁶ Будући да се тежишни центар глобалних трговинско-економских, па самим тим и политичких односа, поступно премешта у Азију, са привредним гигантима, као што су Кина, Јапан и

5 <http://ru.wikipedia.org/wiki/>

6 Р. Тмушић Степанов, Из мрака Европсе уније у Евроазијски савез, <http://euroasiaserbia.wordpress.com>

Индија, искуство Европске уније може бити азбука интеграције за многе државе евроазијског простора. Са друге стране, у условима замора Европске уније од проширења, као и замора држава кандидата од процеса приступања Унији, све чешће се помиње идеја о Србији у Евроазијској Унији.⁷

Процењује се да начела равноправности, добровољности и задовољавања прагматичних интереса земаља чланица могу бити основа да Евроазијска економска заједница може постати глобални фактор светске привреде, али и политике XXI века. Генерална скупштина ОУН је 20. новембра 2012. године, на 67. заседању, консензусом донела Резолуцију о јачању сарадње са ЕЕЗ – ЕврАзЭС-ом. Резолуцијом се „одаје признање напорима за учвршћивање регионалне привредне интеграције у оквирима Царинске уније Русије, Белорусије и Казахстана, као и успостављању функционисања, од 1. јануара 2012. године, Јединственог економског простора. Поред тога, Резолуцијом се указује на „значај чињенице да се регионални интеграциони процеси одвијају у сагласности са важећим међународним обавезама у сфери трговине“. Генерална скупштина ОУН је поздравила почетак рада Евроазијске економске комисије „у својству јединог сталног регулаторног тела Царинске уније и Јединственог економског простора, као и напоре земаља чланица Царинске уније које оне предузимају на усвајању јединственог униформног акта, који би представљао основу оснивања Евроазијске економске уније.

Указујући на значај Евроазијске економске заједнице, која од 2003. године, има статус посматрача у Генералној скупштини ОУН, Резолуцијом је формулисана тачка дневног реда за 69. заседање Генералне скупштине у 2014-2015. години - „Сарадња ОУН и Евроазијске економске заједнице“.

2. Евразијска економска заједница (ЕАЕЗ – Евразийское экономическое содружество - ЕврАзЭС)

2.1. Уговор о оснивању Евразијске економске заједнице (ЕврАзЭС) је потписан 10. октобра 2000. године у Астањи.⁸ Ступио је на снагу 30. маја 2001. године после његове ратификације од стране свих држава-чланица и то: **Белорусије, Казахстана, Киргистана, Русије и Таџикистана**. Јануара 2006. потписан је Протокол о присаједињењу Узбекистана, али је у октобру 2008, Узбекистан привремено обуставио учешће у раду органа ЕврАзЭС. Од маја месеца 2002.

⁷ Игор Панарин, један од најуваженијих руских академика и креатора модерне руске дипломатије, још 2006. године је предложио руском лидеру В. Путину реализацију концепта Евроазијске Уније која би имала четири главна града: Санкт-Петербург, Алма-Ату, Кијев и Београд.

⁸ Уговор је измењен Протоколима о изменама и допунама од 25. 1. 2006. и од 6. октобра 2007. године. Интегрални текст са изменама и допунама доступан је на адреси: <http://www.ipaeurasec.org>

статус посматрача при Организацији имају Украјина и Молдавија, а од јануара 2003. и Јерменија. Статус посматрача имају и Међудржавни комитет авијације и Евроазијска банка за развој.

Евразијска економска заједница је међународна економска организација, која је основана ради реализације процеса формирања Царинске уније и Јединственог привредног простора, као и ради реализације других циљева и задатака, кроз интеграцију држава чланица, првенствено у привредној и хуманитарној сфери.⁹

Заједница располаже овлашћењима, која су на њу пренеле Стране уговорнице, сагласно Уговору о оснивању. Уговорне стране остају суверени и равноправни субјекти међународног права (ст. 2. чл. 1. Уговора).

Ступањем на снагу Уговора о оснивању, раније закључени уговори између страна уговорница, као и одлуке органа дотадашњих облика међусобне интеграције остају на снази у деловима који не противрече самом Уговору.¹⁰

Организација је основана у складу са начелима ОУН и нормама међународног права. Располаже међународно-правним субјективитетом. Одликује је структуриран систем институција и органа, са пратећим механизмом доношења и спровођења одлука.

Године 2003. Евроазијска економска заједница је стекла статус посматрача у Генералној скупштини ОУН.

2.2. Основни задаци и циљеви Заједнице су:

- а) Успостављање режима слободне трговине, на основама јединствених царинских тарифа и јединственог система мера нетарифног регулисања;
- б) Изградња општих правила трговине робом и услугама и њиховог плана на друга тржишта;
- в) Увођење јединственог поступка контроле валутних операција;
- г) Успостављање усаглашеног заједничког система царинског регулисања;
- д) Доношење и реализација заједничких програма економског и социјалног развоја;
- ђ) Стварање једнаких могућности и услова за обављање индустријске и предузетничке делатности;

---

⁹ Евразијска економска заједница заузима територију од 20,374 милиона квадратних километара, на којој живи око 180 милиона људи, што чини 2,7% светске популације, са око 3,5% светског бруто производа. Заједница располаже моћном минерално-сировинским потенцијалом, са тренутним резервама нафте од 9%, гаса - 25%, угља - 23%, електроенергетским ресурсима - 5,5%, производњом челика – 5,4%, пшенице – 5,7%. По резервама индустријског урана, платине, злата, сребра, циркона, молибдена, ретких метала и других налазишта, Заједница заузима од 1. до 3. места у свету. Више о овоме: ЕврАзЭС сегодня, Москва, 2011. <http://www.evrazes.com/i/other/evrazes-segodnya-web.pdf>

¹⁰ Видети ст. 2. чл. 2. Уговора.

- е) Формирање заједничког тржишта транспортних услуга и јединственог транспортног система;
- ж) Формирање заједничког тржишта енергетских услуга;
- з) Успостављање једнаких могућности за приступ страним улагањима на тржишта земаља-чланица;
- и) Обезбеђење грађанима држава-чланица једнаких права у стицању образовања и медицинске помоћи на целој територији Заједнице;
- ј) Зближавање и хармонизација националних законодавстава;
- к) Обезбеђење координације правних система држава-чланица у циљу успостављања заједничког правног простора на нивоу Заједнице.

Посебан стратешки задатак Заједнице је да, поред успостављања режима слободне трговинске размене, установи усаглашен поступак утврђивања позиције држава-чланица у односима са Светском трговинском организацијом (СТО - *World Trade Organization-WTO*).

Евроазијска економска заједница је место на коме се очекује наступање наредне етапе међудржавних трговинских и привредних интеграционих процеса на ниво шире царинске уније, а од 1. јануара 2012. године, и на успостављеном Јединственом привредном простору, као и у оквиру Евроазијске уније. Такав даљи развој догађаја потврђује чињеница да је 18. октобра 2011. године у Петербургу, на Седници шефова влада ЗНД, потписан Споразум о зони слободне трговине између осам чланица Заједнице Независних Држава (ЗНД) и то: Русије; Украјине; Белорусије; Казахстана; Јерменије; Киргистана; Молдавије и Таџикистана, док Азербејџан, Узбекистан и Туркменистан разматрају могућност придруживања¹¹. Евроазијска економска заједница је пример динамичне савремене регионалне интеграције, која се заснива на већ познатим моделима економске групације држава. Творци и носиоци реализације такве идеје је виде не као политички клуб, већ као заједницу и «локомотиву» привредне интеграције¹² на простору Заједнице Независних Држава.¹³

11 Објављено 20/10/2011, [EUROASIA - SERBIA](http://euroasiaserbia.wordpress.com), видети: <http://euroasiaserbia.wordpress.com>

12 О томе више видети: У. Б. Мухамеджанов, „Евроазијска интеграција: Економика, право, политика“, 2010, № 7, стр. 20.

13 О Заједници Независних Држава више видети: А. Ћирић, Заједница Независних Држава (ЗНД): настанак, организација, привредно-правни односи, решавање спорова, Институт за правна и друштвена истраживања Правног факултета Универзитета у Нишу, 1998, стр. 318. О интегративним процесима, у оквиру Заједнице видети и: А. Ћирић, *Privredno-pravni aspekti dvadesetogodišnjeg funkcionisanja Zajednice Nezavisnih Država*, „*Zaštita ljudskih i manjinskih prava u evropskom pravnom prostoru*“, *Tematski zbornik radova. Knj. 1, Centar za publikacije Pravnog fakulteta, Niš, 2011, str. 35-52.*

3. Организациона структура и институти Евроазијске економске заједнице

Сагласно чл. 3. Уговора о оснивању, ради испуњавања задатака и циљева Евроазијске заједнице установљени су и делују следећи њени основни органи:

- 3.1. Међудржавни Савет;
- 3.2. Интеграциони Комитет;
- 3.3. Међупарламентарна Скупштина (Ассамблеја - МПА);
- 3.4. Суд заједнице и
- 3.5. Други помоћни органи и тела.

3.1. Међудржавни Савет Заједнице

Највиши орган управљања Заједницом је Међудржавни савет, кога чине шефови и председници влада земаља - чланица. У надлежности овог органа су питања од општег значаја, која задиру у стратешке интересе чланица Заједнице, и која опредељују стратегију и перспективе развоја интеграције. Савет доноси одлуке, чији је циљ реализација задатака Заједнице.¹⁴

Заседања Савета се одржавају најмање једанпут годишње на нивоу шефова држава и на нивоу председника влада најмање два пута годишње, уз могућност сазивања и ванредних заседања.¹⁵ Радни језик Савета је руски.

Председавање Саветом се остварује наизменично од стране сваке државе чланице, на период од годину дана, сагласно редоследу установљеном применом руске азбуке. Одлуке се доносе консензусом, а њихово спровођење се реализује доношењем неопходних националних правних аката.

Савет разматра принципијелна питања делатности Заједнице, која су од заједничког интереса држава-чланица. Одређује стратегију, правце и перспективе развоја интеграције и доноси одлуке, усмерене на реализацију циљева и задатака Заједнице.

Савет одлучује о питањима, која се тичу:

- а) регулисања услова узајамне трговине међу државама-чланицама Заједнице;
- б) царинске политике Заједнице, у односу на треће државе;
- в) поједностављења и унификације царинских правила и процедура, у пракси држава-чланица;

---

¹⁴ Видети: Правилник о Међудржавном савету Заједнице - Положение о Межгосударственном Совете Евразийского экономического сообщества, утверждено решением Межгосударственного Совета Евразийского экономического сообщества от 31 мая 2001 года № 3, с изменениями и дополнениями, утвержденными решением Межгосударственным Советом от 23 июня 2006 года № 307. <http://www.evrases.com/docs/view/5>

¹⁵ Видети чл. 4. Правилника о Међудржавном савету Заједнице.

г) хармонизације и унификације националих законодавстава чланица. Поред тога, Савет утврђује буџет Заједнице за сваку буџетску годину и усваја извештај Интеграционог комитета о његовом усвајању, као и структуру и персонални састав Секретаријата Интеграционог Комитета. Оснива помоћне органе Заједнице и доноси одлуке о престанку њихове делатности. Утврђује симболе Заједнице.

Савет има и низ других овлашћења: предлаже Међупарламентарној скупштини кандидате за судије Суда Заједнице; именује и разрешава Генералног секретара Секретаријата; доноси одлуке о отварању представништва Интеграционог комитета Заједнице; обраћа се захтевима и препорукама Међупарламентарној скупштини и захтевима Суду, издаје налоге Интеграционом комитету и Генералном секретару; одређује списак уговора и других докумената, са обавезама које су дужне испунити државе које приступају и доноси одлуку о пријему у чланство Заједнице.

Савет има посебне надлежности у областима: а) утврђивања концепције сардње у сфери монетарних односа; б) агроиндустријској политици; в) усаглашавања социјалне политике; г) успостављања Јединственог транспортног простора; д) формирање заједничког енергетског тржишта; њ) оснивања међудржавне банке података о радницима мигрантима; е) међународној делатности Евроазијске економске заједнице; ж) усвајање концепције међудржавних програма; з) успостављање јединственог аутоматизованог система контроле царинског транзита и реализације јединственог поступка извозне контроле држава-чланица Заједнице и др.

3.2. Интеграциони Комитет

Интеграциони Комитет Заједнице је њен стални орган, који је потчињен Међудржавном Савету. Чине га заменици председника влада држава - чланица.

Разматра кључна питања у различитим областима интеграције, доноси одлуке у сфери своје надлежности и стара се да обезбеди услове за обављање делатности Међудржавног савета.¹⁶ Основни задатак му је да обезбеди

---

¹⁶ У оквиру Интеграционог комитета делује већи број савета и комисија.

Савети су конституисани у следећим областима: образовање; пореских служби; царинских служби; транспортној политици; енергетској политици; тржиште хартија од вредности; социјална политика; пољопривредна политика; органа за регулисање делатности у области осигурања; сарадње у области искоришћавања атомске енергије у мирне сврхе; здравствене заштите; интелектуалне својине; миграционе политике и култури.

Комисијама су поверени послови о питањима: царинско-тарифног и нетарифног регулисања; сарадње у области извозне контроле; заштити унутрашњих тржишта држава-чланица Заједнице; техничкој регулативи, санитарним, ветеринарским и фитосанитарним мерама у трговини.

координацију рада између органа Заједнице и контролу испуњења одлука донетих од стране Међудржавног Савета.

Председавање Интеграционим комитетом је наизменично на годину дана од стране земаља-чланица, сходно редоследу руске азбуке. Заседање Комитета се одвија најмање 4 пута годишње. Председника Комитета именује Међудржавни савет Заједнице.

Основне функције овог органа имају за циљ обезбеђење узајамног дејства свих осталих органа Заједнице. У том смислу он спроводи контролу реализације донетих одлука од стране Међудржавног комитета, припрема предлоге за доношење буџета Заједнице и контролише његово спровођење. Поред наведеног, Комитет: анализира стање и тенденције развоја интеграционих процеса у Заједници и припрема предлоге за њихово унапређење; разматра питања и подноси Међудржавном комитету нацрте одлука у вези са уређивањем услова међусобних трговинских односа и усаглашавања трговинских политика држава-чланица Заједнице, као и њихових односа са трећим земаљама; стара се о хармонизацији националних законодавстава, изради правила за узајамне односе Заједнице са трећим државама и међународним организацијама; разрађује и стара се о реализацији међудржавних инвестиционих пројеката, економских, социјалних и других програма, планова реализације заједничких мера у државама-чланицама Заједнице и др.¹⁷

3.2.1. Секретаријат Интеграционог Комитета

Секретаријат Интеграционог Комитета је задужен за организацију рада и информационално-техничко обезбеђење Међудржавног савета и Интеграционог Комитета. На челу Секретаријата је Генерални секретар, кога именује Међудржавни савет Заједнице.

Секретаријат остварује следеће дужности: организује израду пројеката докумената и програма у циљу продубљивања интеграционих процеса; организује консултације и преговоре у вези усаглашавања држава-чланица Заједнице у приступу вођења опште политике у утврђеним областима сарадње; припрема и усаглашава нацрте одлука Међудржавног Савета, Интеграционог Комитета и Комисије Сталних представника; анализира процес испуњења одлука и уговора закључених у оквиру Заједнице, припрема информације за

---

¹⁷ Мимо наведених компетенција, Комитет: подржава контакте са другим међународним организацијама, по налогу Међудржавног савета, представља интересе Заједнице у односима са другим субјектима међународног права; Предлаже признавање статуса држави или међународној организацији признавање статуса посматрача у Заједници; врши функцију депозитара уговора, закључених у оквиру Евроазијске економске заједнице и др. О томе више видети: Положение об Интеграционном Комитете Евразийского экономического сообщества, утврђено решением Межгосударственного Совета Евразийского экономического сообщества от 31 мая 2001 года № 6 С изменениями и дополнениями, утврђенными решением Межгосударственным Советом от 23 июня 2006 года № 307.

седнице Интеграционог Комитета и др. Седиште Секретаријата је у Алма Ати (Казахстан) и у Москви. Његову структуру и кадровску опремљеност одређује Међудржавни савет својом одлуком, а компетенције и распоред персонала се утврђују одлуком Интеграционог Комитета.

Укратко, главни задатак Секретаријата је организација делатности Међудржавног Савета и Интеграционог Комитета, као и пружање информационе и техничке подршке органима Заједнице.¹⁸

3.2.2. Комисија Сталних представника држава–чланица Заједнице обезбеђује текућу делатност Заједнице у периоду између заседања Интеграционог Комитета. Чине је стални представници земаља-чланица Заједнице, именовани од стране шефова држава чланица. У њен делокруг рада су задаци у вези: усаглашавања позиције држава чланица о питањима учвршћивања сарадње и продубљивања интеграције у оквиру Евроазијске економске заједнице; сарадње са органима и организацијама земаља чланица Заједнице; остваривања узајамне интеракције Заједнице са одговарајућим органима и организацијама држава–чланица; разматрања позиције држава чланица у областима сарадње које се предлажу у нацртима докумената, донетих на заседањима Интеграционог комитета Заједнице, припремљених од стране Секретаријата Интеграционог Комитета Међупарламентарне Скупштине Заједнице и њених помоћних органа.

4. Међупарламентарна Скупштина

Сагласно чл. 7. Уговора о оснивању, Међупарламентарна Скупштина је орган парламентарне сарадње на нивоу Евроазијске заједнице, задужен за питања хармонизације и унификације националних законодавстава Страна уговорница и њиховог усаглашавања са уговорима, закљученим у оквиру Заједнице у циљу остваривања њених задатака.

Међупарламентарну скупштину чине парламентарци, које делегирају парламенти Страна уговорница. Њихов број се временом мењао, а од 16. маја 2012. године поједине државе-чланице су заступљене са следећим бројем представника: Беларусија – 16; Казахстан – 16; Киргистан – 8; Руска Федерација - 42; Таџикистан – 8.¹⁹

Надлежност Скупштине, посебно, обухвата:

---

¹⁸ Секретаријат има више департмана и то за: економску политику; трговинску политику; буџетску, пореску политику и валутно-финансијске односе; енергетску политику и еколошка питања; транспортну политику и тржишну инфраструктуру; царинске послове и погранична питања; развој и социјално-хуманитарну сферу; правна питања; организационо-аналитичке послове и за управне послове.

¹⁹ http://www.ipaeurasec.org/docsdown/acc_16052012.pdf

Израду Основа законодавства²⁰ у темељним областима правних односа, који подлежу разматрању од стране Међудржавног савета;

б) Усваја моделе типских аката, на подлози којих се остварује хармонизација и унификација национални извора права држава-чланица Заједнице. Међупарламентарна скупштина је усвојила на десетине типских пројеката нормативних аката и модела закона.²¹

в) Упућује предлоге Међудржавном савету, захтеве и препоруке Интеграционом Комитету и парламентима страна уговорница и др.

У другу групу значајних задатака Међупарламентарне скупштине сврставају се: послови на усаглашавању правне политике Заједнице; координација законодавне делатности националних парламената; успостављање организационо-правних услова за усаглашавање законодавстава држава чланица Заједнице са њеним уговорима и другим актима; организација међупарламентарне сарадње чланица и др.

Скупштина заседа јаданпут годишње. Из редова њених чланова, које делегирају национални парламенти (по два из сваког парламента), формира се Биро Међупарламентарне скупштине. Биро се састаје према потреби, а најмање два пута годишње. Одлуке доноси консензусом.

Поред Бироа, Скупштина има сталне и повремене комисије, које чине њени изабрани чланови. Стални извршни орган Скупштине и њеног Бироа је Секретаријат. Секретаријат је стални извршни орган Међупарламентарне скупштине и њеног Бироа. Обезбеђује услове и спроводи мере за несметано обављање делатности саме Скупштине и Бироа, као и сталних и повремених комисија и помоћних органа Скупштине. На челу Секретаријата је Секретар,

---

20 У овој области је Међупарламентарна скупштина посебну пажњу посветила основама законодавства у следећим секторима: инвестиције; банкарско пословање; пореско законодавство; пензијско осигурање; конкуренција и регулисање монополистичке делатности; транспорт; енергетика; царинско законодавство; иновациона делатност; Више видети: **Основы законодательства** - основополагающие нормативные правовые акты Сообщества, устанавливающие единые для Сторон начала правового регулирования в соответствующих сферах общественных отношений. http://www.ipaeurasec.org/docs/?data=docs_2

21 Реч је о актима који уређују материју о: Концесионим споразумима; Царинској регулативи; Спољнотрговинској делатности; Слободним економским зонама; Регистрацији и предаји технологије; Робним берзама; Узајамном осигурању; Техничким баријерама у трговини; Транснационалним корпорацијама; Лиценцирању извоза и увоза робе; Специјалним заштитним, антидампиншким и компензационим мерама при увозу из трећих земаља; Општим принципима извозне контроле; Основама банкарског система; Потврђивању саобразности производа и услуга прописаним захтевима; Социјалном туризму; Посебно чуваним природним територијама држава-чланица и многим другим областима. Детаљније видети: *Типовые проекты законодательных актов* - рекомендательные модельные нормативные правовые акты, предназначенные для использования при разработке конкретных национальных законов, имплементируются в национальные законодательства по установленным в государствах - членах ЕврАзЭС законотворческим процедурам, <http://www.ipaeurasec.org>

кога именује Биро Скупштине, на предлог њеног Председника. Седиште Секретаријата је у Санкт Петербургу, са посебним организационим јединицама, које установљава Биро Међупарламентарне скупштине.

3.5. Суд Заједнице

Суд обезбеђује примену Споразума о оснивању Евроазијске економске заједнице, као и других уговора и одлука донетих на нивоу Заједнице. Суд разматра спорове економског карактера, који настају међу државама-чланицама у вези са питањима реализације аката и одлука органа Заједнице.

На основу Споразума између Евроазијске економске заједнице и Заједнице Независних Држава од 3. марта 2004. године, Економски суд ЗНД је испуњавао функцију Суда Евроазијске економске заједнице. Од 1. јануара 2012. године отпочео је са самосталним радом Суд Евроазијске економске заједнице.

У фази припрема за самостални рад Суда, у новембру 2009. године, Суду Евроазијске заједнице је стављена у надлежност функција органа за решавање спорова на нивоу Царинске уније Заједнице, а јула месеца 2010 г. усвојена је нова редакција Статута Суда.²² Судије Суда су именоване у децембру месецу 2011. године од стране Међупарламентарне скупштине Евроазијске економске заједнице, на предлог Међудржавног савета. Суд, како је предвиђено и новим Статутом, обезбеђује једнообразну примену Уговора о оснивању Заједнице од 10. октобра 2000. године и других, важећих међународних уговора и одлука органа на нивоу Заједнице. Он је надлежан и за тумачење међународних уговора и одлука у оквирима Заједнице.

Правну основу делатности Суда чине: Уговор о оснивању Евроазијске економске заједнице од 10. октобра 2000. године, Статут Суда од 5 јула 2010. године и Уговор о обраћању Суду привредних субјеката у споровима у оквиру Царинске уније и специфичностима судског поступка од 9. децембра 2010. године. Поред наведених извора, за рад Суда је од посебног значаја његов Правилник, који има општи карактер, затим Правилник за разматрање захтева привредних субјеката, Правилник о заседању Суда у вези са организационим питањима, Правила унутрашње организације и делатности Суда, и друга општа акта од значаја за његово функционисање.²³

Седиште Суда је у главном граду Белорусије, Минску. У његов састав улазе по две судије из сваке од 5 држава-чланица Заједнице.

Судије именује Међупарламентарна скупштина Заједнице на предлог Међудржавног савета, на изборни период од пет година.

---

²² Статут Суда Евроазијског економског друштва, Утврђен Решењем Межгоссовета ЕвразЭС од 27. априла 2003 г. № 122.

²³ Више о овоме видети на службеном сајту суда: <http://sudevrazes.org/main.aspx?guid=18021&detail=2913>

Задатак Суда је да се стара о једнообразној примени Уговора о оснивању Заједнице од 10. октобра 2000. године и других важећих међународних уговора који важе на нивоу Заједнице, као и одлука њених органа.

Суд је такође овлашћен да тумачи наведене акте, који су донети на нивоу Заједнице.

Суд је компетентан за решавање спорова између привредних субјеката, тако да се њему могу обраћати правна и физичка лица, предузетници, не само из држава чланица Царинске уније и Јединственог привредног простора, успостављене између Белорусије, Казахстан и Русије, већ и из трећих држава, које имају пословне односе са партнерима из ове три земље. При томе, такво право привредних субјеката је ограничено на спорове из конкретних односа, који се тичу: оспоравања аката Евроазијске економске заједнице, или њихових посебних одредби, било оспоравања дејства аката Комисије Царинске уније.

У компетенцију Суда спадају и друге врсте спорова, када је то предвиђено међународним уговорима, како у оквиру Царинске уније и Јединственог економског простора, тако и на нивоу Евразијске економске заједнице у целини.

Суду се могу обраћати:

а) у оквиру Евроазијске економске заједнице: државе-чланице заједнице, или њени органи, уколико нешто друго није предвиђено међународним уговорима у оквиру Заједнице;

б) на нивоу Царинске уније и Јединственог економског простора: њихове државе-чланице и њихови органи, као и привредни субјекти.

Одлуке Суда су обавезне за странке у спору.

Може се закључити да је Суд нови међународни судски орган, који има неспоран потенцијал и улогу привредног правосуђа.²⁴

3.6. Помоћни органи Заједнице

У оквиру Заједнице функционише низ њених помоћних органа. Тако, на пример: Савет за погранична питања држава-чланица Заједнице; Савет за финансијско-економску политику држава-чланица; Савет министара правде; Савет руководиоца централних (националних) банака; Савет за енергетску политику; Савет за транспорт; Савет управника царинских служби; Савет управника за пореска питања и др.

---

24 Е. А. Смирнов, председник Суда, „Суд ЕврАзЭС: современные реалии и перспективы“, Международная конференция «Таможенный союз Республики Беларусь, Республики Казахстан и Российской Федерации: современность и перспективы развития в контексте формирования Единого экономического пространства», 20–21 сентября 2012, Минск, <http://sudevrazes.org/main.aspx?guid=18021&detail=2913>

4. Закључак

Савремени правци процеса евроазијске интеграције допуштају закључак о томе да не треба сумњати у реалност преображаја Евроазије у целовит и значајан субјект светских привредних, трговинских и политичких односа. Заговорници таквог виђења верују у израстање интеграције у разумљив, прихватљив, привлачан за грађане и пословни свет, одржив и дугорочни пројекат, који не треба да зависи од турбуленције односа у текућој политици, или од било које краткорочне коњуктуре. Евроазијска економска заједница је пример динамичне савремене регионалне интеграције, која се заснива на већ познатим моделима економске групације држава, које Заједница жели да искористи, без понављања њихових грешака. Инспирација интеграције не почива на трагањима за оригиналношћу идеје, по сваку цену, већ на успешној имплементацији корисних постојећих модела, са новацијама проистеклим из реалности нових изазова савременог света. Творци и носиоци реализације такве идеје је виде не као политички клуб, већ као заједницу и «локомотиву» успостављања нових привредних садржаја интеграције на простору садашње ЗНД, али и других саинтересованих држава.

У напред поменутом смислу се издвајају три сегмента интеграције евроазијског простора: привредни, војно-политички и културно-хуманитарни. У области економских односа суштинске карактеристике се везују за успостављање зоне слободне трговине. Она је значајно увећала обим привредног арста Заједнице, као и обим инвестиционих улагања. Поред тога, у Заједници долази и до оживотворења реалних механизма финансијске интеграције. Тако, на пример, Евразијска банка за развој финансира читав низ пројеката готово у свим државама Заједнице. На самиту Европске економске заједнице у фебруару месецу 2009. године су основани заједнички Антикризни фонд са десет милијарди долара средстава и Центар за високе технологије Заједнице.

Оно што се у даљем процесу интеграције може очекивати, то је оснивање монетарне уније Евроазијске заједнице, што би био само корак даље од успостављања Евроазијске економске уније, а напokon и Евроазијске Уније, као привредне, војно-политичке, културолошке и територијалне интеграције.

Идејни творци евроазијских интеграција виде Евроазијску унију као трајно отворени пројект, не само за приступање заинтересованих држава, већ и за широку узајамну сарадњу са бројним другим организацијама како универзалног, тако и регионалног карактера, укључујући и Европску унију. Није нереална оцена да би интегративни процеси могли све више утицати на успостављање компаративне предности Евроазије у односу на највећи део „депресивних“ региона света и разочараних нација постојећим међународним односима, економском и укупном светском кризом.

Prof. Aleksandar Ćirić, LL.D.
Faculty of Law, University of Niš

Eurasian Economic Community²⁵

Summary

The author pays attention to the so-called “Eurasian initiative”, which is based on the international trade integration. In this regard he stands out a structure, which is called the Eurasian Economic Community. The Eurasian Economic Community is defined as an international economic organization, which was established to implement the process of the formation of the Customs Union and the Single Economic Space, as well as other goals and objectives through the integration of the member states, primarily in the economic and humanitarian spheres. In addition to the basic features of the Community, the author analyzes the organizational aspects of functioning of the Community institutions, primarily in the areas of trade cooperation and the level of harmonization and unification of the legal norms of the Member States.

The author concludes that in the further process of integration establishment of the Eurasian Monetary Union can be expected, which would be only a step away from the establishment of the Eurasian Economic Union, and finally the Eurasian Union, as an unique integration.

Key words: *Eurasian Economic Community; Eurasian Initiative; Customs Union; Eurasian Economic Union; Single Economic Space and Commonwealth of Independent States (CIS).*

---

²⁵ This article is the result of research on the Project of the Faculty of Law, University of Niš, No. 179046, financed by the Ministry of Education and Science of the Republic of Serbia.